

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 5 december 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Civilrättsligt samarbete – Förordning (EU) nr 1215/2012 – Domstols behörighet, erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område – Artikel 7.1 a – Särskilda behörighetsregler för talan som avser avtal – Begreppet ’avser avtal’ – Talan om att en ledamot av ett advokatsamfund ska förpliktas att betala de årsavgifter som ledamoten är skyldig samfundet”

I mål C-421/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunal de première instance de Namur (Förstainstansdomstolen i Namur, Belgien), genom beslut av den 21 juni 2018, som inkom till domstolen den 27 juni 2018, i målet

Ordre des avocats du barreau de Dinant

mot

JN,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot, domstolens vice ordförande R. Silva de Lapuerta (referent) samt domaren L. Bay Larsen,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av F. Varrone, avvocato dello Stato,
- Litauens regering, genom R. Krasuckaitė och G. Taluntytė, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom M. Heller och M. Wilderspin, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 29 juli 2019 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: franska.

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 7.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Ordre des avocats du barreau de Dinant (Advokatsamfundet i Dinant, Belgien) och JN, angående den sistnämndas underlåtenhet att betala de årsavgifter som han är skyldig samfundet.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 I artikel 1.1 i förordning nr 1215/2012 föreskrivs följande:

”Denna förordning är tillämplig på privaträttens område, oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om. Den omfattar i synnerhet inte skattefrågor, tullfrågor eller förvaltningsrättsliga frågor eller statens ansvar för handlingar eller underlåtenhet vid utövandet av offentliga maktbefogenheter (*acta jure imperii*).”

- 4 I artikel 4.1 i denna förordning anges följande:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, ska talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han eller hon har medborgarskap.”

- 5 I artikel 7 i nämnda förordning föreskrivs följande:

”Talan mot en person som har hemvist i en medlemsstat får väckas i en annan medlemsstat:

1. a) Om talan avser avtal, vid domstolen för uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser.
...”

Belgisk rätt

- 6 I artikel 428 första stycket i belgiska Code judiciaire (processlagen) föreskrivs följande:

”För att få använda titeln advokat eller utöva yrket krävs det att en person är belgisk medborgare eller medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen, innehar en juristexamen eller en doktorsexamen i juridik, har avlagt den ed som avses i artikel 429 och är ledamot av advokatsamfundet eller upptagen i förteckningen över biträdande jurister.”

- 7 I artikel 443 första stycket i processlagen föreskrivs följande:

”Advokatsamfundets styrelse får ålägga advokater som är upptagna i förteckningen, advokater som utövar sitt yrke under den yrkestitel som gäller i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, biträdande jurister och hedersadvokater, att betala de avgifter som samfundet fastställer.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 8 JN är ledamot av advokatsamfundet i Dinant och hans namn finns med i samfundets förteckning.
- 9 JN har uppgett att han under 90-talet bosatte sig i Frankrike samtidigt som han fortsatte att vara ledamot av advokatsamfundet i Dinant, till vilket han betalade in årsavgifter fram till år 2012.
- 10 Genom en skrivelse av den 29 maj 2015 begärde ordföranden i advokatsamfundet att JN skulle betala in de avgifter som han var skyldig samfundet för åren 2013–2015. Advokatsamfundet erbjöd sig att sänka avgiftsbeloppet till samma nivå som den försäkringspremie som betalas in av detta samfund och att dela upp beloppet i delbetalningar. Det framgår av denna skrivelse att upptagandet i förteckningen ”medför icke försäkrbara fördelar på försäkringsnivå” och att de avgifter som JN var skyldig att betala i själva verket ”huvudsakligen utgörs av försäkringspremier”.
- 11 När JN varken besvarade denna skrivelse eller betalade skickade advokatsamfundet i Dinant, den 11 december 2015 och den 21 december 2016, betalningspåminnelser till JN.
- 12 Eftersom dessa betalningspåminnelser inte heller besvarades beslutade styrelsen för advokatsamfundet i Dinant att ge en advokat från ett annat advokatsamfund i uppdrag att återkräva de berörda årsavgifterna.
- 13 Genom en formell underrättelse av den 23 januari 2017 uppmanade denna advokat JN att betala avgifterna i fråga.
- 14 I sitt svar på denna skrivelse, vilket adresserades till advokatsamfundet i Dinant, anförde JN att han, med hänsyn till den svåra ekonomiska situation som han befann sig i, inte kunde betala mer än 100 euro per månad för att betala nämnda avgifter.
- 15 När JN likväl inte betalade väckte advokatsamfundet i Dinant, genom stämningsansökan av den 17 maj 2017, talan mot JN vid den hänskjutande domstolen, det vill säga Tribunal de première instance de Namur (Förstainstansdomstolen i Namur, Belgien), och yrkade att denna domstol skulle förplikta JN att betala ett belopp på 7 277,70 euro jämte ränta och kostnader för förfarandet.
- 16 Den 16 maj 2017 skickade JN en skrivelse till ordföranden för advokatsamfundet i Dinant i vilken han ansökte om att hans namn skulle strykas ur samfundets förteckning och att betalningsfristerna skulle fördelas över 24 månader.
- 17 Vid den hänskjutande domstolen gjorde JN gällande att den domstolen saknade behörighet att döma i saken. Han hänvisade till rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1) och förordning nr 1215/2012.
- 18 Den hänskjutande domstolen har uppgett att enligt JN är upptagandet i samfundets förteckning för att utöva advokatyrket inte av avtalsmässig karaktär, eftersom det inte rör sig om ett avtal som advokaten väljer att ingå av fri vilja, utan om fullgörandet av en administrativ formalitet och lagstadgad skyldighet.
- 19 Samma domstol har även angett att JN, enligt advokatsamfundet i Dinant, genom att fortsätta att vara upptagen i samfundets förteckning åtog sig att till samfundet betala de årsavgifter som det fastställer. Beslutet att kvarstå i samfundets förteckning ska därför ses som ett åtagande av avtalsmässig karaktär, i den mening som avses i artikel 7.1 a i förordning nr 1215/2012.

- 20 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal de première instance de Namur (Förstainstansdomstolen i Namur) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:

”Utgör en talan som förs av ett advokatsamfund om att en av dess ledamöter ska förpliktas att betala de årsavgifter som ledamoten är skyldig samfundet en talan som ’avser avtal’ i den mening som avses i artikel 7.1 a i förordning nr 1215/2012?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 21 Den hänskjutande domstolen har ställt frågan för att få klarhet i huruvida artikel 7.1 a i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att en talan i vilken ett advokatsamfund yrkar att en av dess ledamöter ska förpliktas att betala de årsavgifter som ledamoten är skyldig advokatsamfundet och som huvudsakligen är avsedda att finansiera försäkringstjänster, utgör en talan som ”avser avtal”, i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 22 Det ska inledningsvis påpekas att även om vissa avgöranden i mål mellan en myndighet och ett privaträttsligt subjekt kan omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 1215/2012, förhåller det sig annorlunda när myndigheten utövar offentliga maktbefogenheter (dom av den 11 april 2013, Sapir m.fl., C-645/11, EU:C:2013:228, punkt 33, och dom av den 15 november 2018, Kuhn, C-308/17, EU:C:2018:911, punkt 34). Den omständigheten att en av parterna i målet har utövat offentliga maktbefogenheter, på grund av att parten i fråga har utövat befogenheter som går utöver de rättsregler som är tillämpliga i förhållandet mellan enskilda, innebär att tvisten utesluts från privaträttens område enligt artikel 1.1 i denna förordning (dom av den 28 februari 2019, Gradbeništv Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, punkt 49).
- 23 En tvist som rör skyldigheten för en advokat att betala de årsavgifter som han är skyldig det advokatsamfund som han tillhör omfattas således endast av förordningens tillämpningsområde under förutsättning att detta samfund, genom att begära att advokaten ska fullgöra denna skyldighet, enligt tillämplig nationell rätt inte utövar offentliga maktbefogenheter, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.
- 24 Om så är fallet ska det erinras om att den behörighet som föreskrivs i artikel 4 i förordning nr 1215/2012, det vill säga behörigheten för domstolarna i den medlemsstat där svaranden har hemvist, enligt domstolens fasta praxis utgör huvudregeln. Det är endast som undantag från denna huvudregel som det i nämnda förordning föreskrivs särskilda behörighetsregler. Denna särskilda och exklusiva behörighet anges genom en uttömmande uppräkningslista av vissa fall där talan mot svaranden kan eller ska väckas vid domstol i en annan medlemsstat (dom av den 8 maj 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, punkt 21 och där angiven rättspraxis).
- 25 Vad gäller regeln om särskild behörighet i fråga om avtal i artikel 7.1 a i förordning nr 1215/2012 ska det även erinras om att ingåendet av ett avtal inte utgör ett villkor för att denna bestämmelse ska vara tillämplig (dom av den 8 maj 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, punkt 23 och där angiven rättspraxis).
- 26 Det är likväl – för att nämnda bestämmelse ska kunna tillämpas – nödvändigt att en förpliktelse kan fastställas, eftersom en domstols behörighet i fråga om talan som avser avtal avgörs med hänsyn till den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller ska uppfyllas. För att denna bestämmelse ska kunna tillämpas måste det således fastställas att det föreligger en rättslig förpliktelse som en person frivilligt har åtagit sig gentemot en annan person och att kärandens talan grundas på denna förpliktelse (dom av den 8 maj 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, punkterna 24 och 25 och där angiven rättspraxis).

- 27 Enligt de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat utgör upptagandet i samfundets förteckning, enligt artikel 428 första stycket i den belgiska processlagen, ett krav vilket var och en som önskar använda sig av advokattiteln och utöva advokatycket måste rätta sig efter.
- 28 Enligt artikel 443 första stycket i den belgiska processlagen får advokatsamfundets styrelse dessutom ålägga advokater som är upptagna i förteckningen att betala de avgifter som styrelsen fastställer, vilket innebär att det är obligatoriskt att betala dessa avgifter för de berörda när styrelsen beslutar att utnyttja denna lagstadgade behörighet.
- 29 En sådan situation måste särskiljas från den situation som var i fråga i det mål som avgjordes genom domen av den 8 maj 2019, Kerr (C-25/18, EU:C:2019:376), i vilken domstolen, i fråga om en skyldighet som delägare hade gentemot en samfällighet, vilken avsåg betalning av årliga bidrag till samfällighetens budget för underhåll av byggnadens samägda delar, slog fast att även om deltagandet i ett gemensamt ägande krävs enligt lag, kvarstår faktum att de närmare bestämmelserna om förvaltningen av de samägda delarna av den berörda byggnaden, i förekommande fall, regleras genom avtal och att deltagandet i det gemensamma ägandet inleds genom ett frivilligt förvärv av en lägenhet tillsammans med ett gemensamt ägande av gemensamma utrymmen i den byggnad där lägenheten ingår, varför en sådan skyldighet ska betraktas som en rättslig förpliktelse som en person frivilligt har åtagit sig (dom av den 8 maj 2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, punkt 27).
- 30 Det framgår i och för sig att den nationella lagstiftaren, precis som i det ovannämnda målet, har beviljat ett organ, det vill säga samfundets styrelse, befogenhet att kräva betalning av vissa avgifter från personer som har anslutit sig till samfundet, i förevarande fall från advokater som är upptagna i samfundets förteckning, i enlighet med samfundets interna förfaranden.
- 31 Det framgår emellertid av beslutet om hänskjutande att det enligt lag är nödvändigt att vara upptagen i advokatsamfundets förteckning för att få utöva advokatycket och att personer som önskar utöva detta yrke måste ansluta sig till ett advokatsamfund och följa de beslut som fattas av detta samfund, bland annat vad gäller betalning av avgifter.
- 32 Under dessa omständigheter ska artikel 7.1 a i förordning nr 1215/2012 tolkas så, att en talan i vilken ett advokatsamfund yrkar att en av dess ledamöter ska förpliktas att betala de årsavgifter som ledamöten är skyldig advokatsamfundet och som huvudsakligen är avsedda att finansiera försäkringstjänster, i princip inte utgör en talan som "avser avtal", i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 33 Det kan emellertid inte uteslutas att ett advokatsamfund, utöver de förbindelser som föreskrivs i lag, ingår förbindelser av avtalsmässig karaktär med sina ledamöter. I den mån som nämnda avgifter utgör vederlag för tjänster som en advokat frivilligt har samtyckt till, till exempel försäkringstjänster vilka samfundet har förhandlat fram med en tredje man för att få villkor som är mer fördelaktiga för de advokater som är ledamöter av samfundet, är skyldigheten att erlägga nämnda avgifter följaktligen av avtalsrättslig karaktär och en talan om fullgörande av denna skyldighet omfattas, i enlighet härmed, av tillämpningsområdet för artikel 7.1 a i förordning nr 1215/2012. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva om det är fallet i tvisten vid den nationella domstolen.
- 34 Med beaktande av samtliga överväganden ovan ska den nationella domstolens fråga besvaras på följande sätt:
- Artikel 1.1 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att en tvist som rör skyldigheten för en advokat att betala de årsavgifter som vederbörande är skyldig det advokatsamfund som denne tillhör endast omfattas av förordningens tillämpningsområde under förutsättning att detta samfund, genom att begära att advokaten ska fullgöra denna skyldighet, enligt tillämplig nationell rätt inte utövar offentliga maktbefogenheter, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

- Artikel 7.1 a i nämnda förordning ska tolkas så, att en talan i vilken ett advokatsamfund yrkar att en av dess ledamöter ska förpliktas att betala de årsavgifter som ledamoten är skyldig advokatsamfundet och som huvudsakligen är avsedda att finansiera tjänster, till exempel försäkringstjänster, utgör en talan som "avser avtal", i den mening som avses i denna bestämmelse, under förutsättning att dessa avgifter utgör vederlag för tjänster som advokatsamfundet tillhandahåller sina ledamöter och att den berörda ledamoten frivilligt har samtyckt till tillhandahållandet av dessa tjänster, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

Rättegångskostnader

- 35 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 1.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att en tvist som rör skyldigheten för en advokat att betala de årsavgifter som vederbörande är skyldig det advokatsamfund som denne tillhör endast omfattas av förordningens tillämpningsområde under förutsättning att detta samfund, genom att begära att advokaten ska fullgöra denna skyldighet, enligt tillämplig nationell rätt inte utövar offentliga maktbefogenheter, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

Artikel 7.1 a i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att en talan i vilken ett advokatsamfund yrkar att en av dess ledamöter ska förpliktas att betala de årsavgifter som ledamoten är skyldig advokatsamfundet och som huvudsakligen är avsedda att finansiera tjänster, till exempel försäkringstjänster, utgör en talan som "avser avtal", i den mening som avses i denna bestämmelse, under förutsättning att dessa avgifter utgör vederlag för tjänster som advokatsamfundet tillhandahåller sina ledamöter och att den berörda ledamoten frivilligt har samtyckt till tillhandahållandet av dessa tjänster, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

Underskrifter